

Załącznik do uchwały Nr

Rady Miejskiej Dobrzyń nad Wisłą

z dnia.....2024 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA ROK 2025 WPROWADZENIE I DIAGNOZA
SYTUACJI W GMINIE DOBRZYŃ NAD WISŁĄ W ASPEKcie PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
I NARKOTYKOWYCH. WPROWADZENIE I DIAGNOZA SYTUACJI W GMINIE DOBRZYŃ NAD
WISŁĄ W ASPEKcie PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOTYKOWYCH.**

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych stanowi podstawę do praktycznej realizacji na terenie Gminy zadań, wynikających z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 poz. 2151) oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 poz. 1939, 2600).

Alkohol jest legalnym towarem rynkowym i powoduje określone szkody zdrowotne, społeczne i ekonomiczne, zwłaszcza spożywany w nadmiernych ilościach. Alkohol jest przedmiotem zainteresowania ustawodawcy który poprzez regulacje prawne wpływa na minimalizowanie powstawania szkód. Ustawa nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie ich spożywania, przeciwdziałania powstawaniu oraz usuwania następstw nadużywania alkoholu, oddziaływania na osoby nadużywające alkoholu oraz udzielania pomocy ich rodzinom. Zadania gminy skupiają się wokół szeroko rozumianej pomocy osobom uzależnionym i zagrożonym uzależnieniem oraz ich rodzin a także profilaktyce adresowanej do różnych grup wiekowych, zwłaszcza dzieci i młodzieży.

Przepisy regulujące zagadnienia z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii zapisane są w następujących aktach prawnych:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 poz. 2151),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 poz. 1939, 2600),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, 858, 1572),
- Ustawa o Zdrowiu Publicznym z dnia 11 września 2015 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 1670),
- Ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 177, 818, 742 i 743, 230, 858, 1572).

Obecnie nie zastanawiamy się już, czy warto pomagać osobom, rodzinom z problemem alkoholowym a szczególnie dzieciom z rodzin dotkniętych chorobą alkoholową, ale jak to zrobić szybciej, skuteczniej, efektywniej. Pomagać to znaczy minimalizować skutki alkoholizmu, narkomanii, nikotynizmu, pomagać to przede wszystkim zapobiegać, czyli edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, konfliktowymi, jak skutecznie bez używek rozładować napięcie i rodzącą się agresję. Pomagać to również wspierać młodych ludzi w kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, aby nie było potrzebne „podpieranie się” substancjami uzależniającymi. Uczyć umiejętności mówienia „nie” w sytuacjach, gdy młody człowiek jest poddany presji otoczenia.

Alkoholizm, narkomania czy nikotynizm to choroba, która rozwija się latami, niepostrzeżenie. Skutki uzależnień nie ograniczają się jedynie do ograniczeń fizycznych czy psychicznej degradacji samego alkoholika, one dotyczą wszystkich osób, które żyją, pracują czy przyjaźnią się z uzależnionym.

W zadaniach Gminnego Programu uwzględniono również problematykę uzależnień behawioralnych, przez które rozumie się zaburzenia zachowania o charakterze nałogowym, niezwiązane z przyjmowaniem substancji

psychoaktywnych, które wiążą się z odczuwaniem przymusu i brakiem kontroli nad wykonywaniem określonej czynności oraz kontynuowaniem jej mimo negatywnych konsekwencji dla jednostki oraz dla jej otoczenia.

Rok 2020 i pandemia Covid-19 miała ogromny, negatywny wpływ na pogłębianie się problemu. Zakaz spotykania się, izolacja, brak oferty kulturalnej, zdalna szkoła to wszystko stworzyło sprzyjające warunki do powstawania uzależnień i sięgania po alkohol w celu tzw. „zabicia czasu i nudy”. Wybuch wojny tuż za naszą wschodnią granicą na początku roku 2022 oraz związany z tym napływ uchodźców oraz lęk przed niewiadomym, również odcisnęły swoje piętno na osobach mniej podatnych na radzenie sobie w trudnych sytuacjach poprzez sięganie po substancje uzależniające. W związku z powyższym konieczne jest podjęcie długoterminowych, kompleksowych działań z wykorzystaniem wszystkich dostępnych narzędzi.

Samorząd lokalny dysponując największą wiedzą o problemach swoich społeczności, może przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze adekwatne do problemów. Konsekwencje i szkody związane z używaniem środków odurzających usytuowane są w społecznościach lokalnych, mają swoją specyfikę wyznaczoną przez środowisko lokalne, lokalne problemy i zasoby, tu mogą być rozpoznane i tu powinny być rozwiązywane. Gmina, na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, stała się podmiotem właściwym do tego, aby zmierzyć się z problemami uzależnień występujących w jej społeczności i podejmować zorganizowane, samodzielne działania dla lepszego radzenia sobie z nimi.

I. DIAGNOZA SYTUACJI W GMINIE DOBRZYŃ NAD WISŁĄ W ASPEKcie POBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOTYKOWYCH.

Gmina Dobrzyń nad Wisłą jest gminą miejsko-wiejską, położoną w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie lipnowskim. Liczy 7.202 tys. mieszkańców z czego: 5.282 tys. mieszkańców na terenach wiejskich i 1.920 tys. w mieście (stan na dzień 31.12.2023 r. wg danych ewidencji ludności Urzędu Miasta i Gminy w Dobrzyniu nad Wisłą).

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Lipnie na dzień 31 grudnia 2023 roku zarejestrowanych było 334 bezrobotnych, w tym 180 kobiet. Zdecydowana większość bezrobotnych zamieszkuje obszar wiejski gminy Dobrzyń nad Wisłą: 237 osób, w tym 120 kobiet. Zasiłek dla bezrobotnych przysługiwał dla 46 osób, w tym 25 kobiet.

Nadużywanie alkoholu największe szkody wyrządza w sferze życia rodzinnego krzywdząc głównie dzieci, które nie mają w takich rodzinach ani właściwej opieki rodzicielskiej ani prawidłowych wzorców do naśladowania a często bywają także ofiarami przemocy i agresji. Rodziny, w których występuje problem alkoholowy ze stosowaniem przemocy obejmowane są pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego. W roku 2023 w 10-ciu rodzinach wszczęto postępowanie w ramach procedury Niebieska Karta. W 5 rodzinach podjęto decyzję o zamknięciu procedury w związku z ustaniem zjawiska przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. Na dzień 31.12.2023 r. aktywnych było 5 Niebieskich Kart.

Na terenie Gminy funkcjonują 4 Szkoły Podstawowe do których uczęszcza 566 uczniów oraz 1 szkoła ponadpodstawowa tj. Zespół Szkół im. Związku Młodzieży Wiejskiej w Dobrzyniu nad Wisłą do którego uczęszcza 137 uczniów.

W szkołach podstawowych oraz w Zespole Szkół nie odnotowano żadnego przypadku spożywania napojów alkoholowych, brania narkotyków czy dopalaczy.

Jednakże z przeprowadzonych badań wśród mieszkańców i młodzieży przy Opracowaniu Programu w drugiej połowie 2022 roku Przeciwdziałania Narkomanii wynika, że dla mieszkańców zdecydowanie najistotniejszymi problemami społecznymi w ich opinii są: bezrobocie 79%, zanieczyszczenie powietrza 77% uzależnienie od papierosów 75 % oraz od alkoholu 74%. W większości ankietowani stwierdzili, że najbardziej powszechnymi zjawiskami uzależnień w ich środowisku są: nikotynizm 78% alkoholizm 74% oraz sieciolizm 73%.

42% ankietowanych deklaruje, że alkoholu spróbowało po raz pierwszy po uzyskaniu pełnoletności, kolejne 42 % osób wskazało na wiek między 16 a 18 rokiem życia a 8% na wiek poniżej 15 lat tylko 8% respondentów zadeklarowało abstynencję. 46% badanych zna co najmniej jedną osobę zażywającą narkotyki lub dopalacze.

94% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze. Pozostałe 6% wskazało Dobrzyń nad Wisłą.

Mieszkańcy Gminy Dobrzyń nad Wisłą spełniający przesłanki przyznawania pomocy wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej otrzymują opiekę i pomoc ze strony tutejszego Ośrodka Pomocy Społecznej. Z potwierdzonych danych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzyniu nad Wisłą wynika, że w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 roku pomocą społeczną objętych było 450 rodzin, liczba osób w rodzinach 993 z czego 22 rodziny to rodziny dotknięte problemem alkoholowym. Natomiast narkomania była powodem udzielenia pomocy w 6 rodzinach.

Do społecznych uwarunkowań środowiska zaliczyć należy występowanie w Gminie Dobrzyń nad Wisłą negatywnego zjawiska nadużywania alkoholu, które często bywa przyczyną naruszeń prawa, zakłócania spokoju i porządku publicznego. Powodować ono może osłabienie wewnętrznej kontroli człowieka, stymulować do agresji i łamania ogólnie przyjętych norm. Osoby nietrzeźwe mogą stanowić zagrożenie dla otoczenia, które może przybierać różne formy, od łagodniejszych w postaci zaczepek do groźniejszych w postaci przemocy fizycznej. Komenda Powiatowa Policji w Lipnie poinformowała, że policjanci Posterunku Policji w Dobrzyniu nad Wisłą ujawnili następujące zdarzenia związane z używaniem alkoholu przez sprawców:

1. Wypadki drogowe – 6
2. Nietrzeźwi kierujący pojazdami mechanicznymi – 15
3. Postępowania o przestępstwa określone w art. 207 k.k. (postępowania w sprawach znęcania się nad członkami rodziny) – 3
4. Wykroczenia:
 - 1) art. 51 § 1 i 2 k. w. (zakłócanie porządku publicznego) – 45
 - 2) art. 86 § 2 k. w. (zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym) – 4
 - 3) art. 87 k. w. (prowadzenie pojazdu w stanie po użyciu alkoholu) – 33
 - 4) art. 141 k. w. (używanie słów nieprzyzwoitych) – 534
 - 5) art. 43 ust. 1 UWTPA (ustawy o wychowaniu w trzeźwości) – 276
5. Interwencje domowe – 5
6. Przestępstwa z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii:
 - 1) ilość wypadków wykrytych – 2
 - 2) ilość przestępstw ogółem – 4.

Spżycie alkoholu uzależnione jest także od jego dostępności, która w gminie Dobrzyń nad Wisłą dostosowana jest do potrzeb ograniczania spożycia alkoholu.

Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych na dzień 31.12.2023 r. (dane według ewidencji działalności gospodarczej Urzędu Miasta i Gminy w Dobrzyniu nad Wisłą), przedstawia się następująco:

1. Ogólna liczba punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (bez piwa) wynosi 23 punkty
2. Limit zezwoleń na sprzedaż poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych - ustalony został uchwałą nr LVI/275/2018 Rady Miejskiej Dobrzyń nad Wisłą z dnia 29 sierpnia 2018 r. w sprawie maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Miasta i Gminy Dobrzyń nad Wisłą (Dz. Urz. Woj. Kuj-Pom. z 2018 r. poz. 4378)
3. Liczba punktów prowadzących wyłącznie sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa – 6 punktów, w tym:
 - 1) przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży – 5 punktów
 - 2) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży – 1 punkt
4. Liczba punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych zawierających od 4,5% do 18% alkoholu – 25 punktów.

5. Liczba punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu – 22 punkty.

6. Liczba punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (gastromia) – 7 punktów, w tym:

- 1) punkty z wyłączną sprzedażą napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa – 5 punkty,
- 2) punkty ze sprzedażą napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu – 2 punkty,
- 3) punkty ze sprzedażą napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu – 2 punkty.

Powyższe zestawienie obejmuje czynną liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem i w miejscu sprzedaży. W opinii Komisji ilość punktów sprzedaży alkoholu na terenie gminy jest na optymalnym poziomie, a ich usytuowanie jest dostosowane do potrzeb ograniczania dostępności alkoholu.

II. PROFILAKTYKA

Nadużywanie alkoholu i zjawisko narkomanii powoduje spustoszenie u człowieka pijącego i jego bliskich, a także niesie za sobą ogromne straty ekonomiczne (koszty leczenia, wypadki, straty produkcyjne itp.) oraz takie straty, których nie można przeliczyć na pieniądze (utrata zdrowia, zaburzenia emocjonalne, koszty moralne i społeczne).

Głównym celem wyznaczonym w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Dobrzyń nad Wisłą na rok 2025 jest:

Ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych, używania innych substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych poprzez prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych i terapeutycznych, a także podnoszenie wiedzy mieszkańców.

Program skierowany jest do lokalnej społeczności i ma na celu określenie zadań i zamierzeń w dziedzinie trzeźwości, przeciwdziałania alkoholizmowi, łagodzenia skutków nadużywania alkoholu, przeciwdziałania sięganiu po narkotyki oraz dopalacze, a także zmniejszenie problemów behawioralnych oraz innych uzależnień.

Jednym z najważniejszych zadań profilaktycznych jest zmniejszenie ilości spożywanego alkoholu oraz ograniczenie liczby nowych przypadków uzależnień. Jak wynika z przeprowadzonych badań 63% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień.

Zapobieganie jest zawsze tańsze i skuteczniejsze niż późniejsze leczenie i ponoszenie skutków.

Cel ten można osiągnąć poprzez:

- realizację programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniami poprzez szeroko rozumianą działalność kulturalną i sportową,
- organizowanie zajęć terapeutycznych dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka, szczególnie z rodzin, w których nadużywany jest alkohol,
- propagowanie i udostępnianie materiałów informacyjnych z dziedziny profilaktyki i leczenia uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych,
- prowadzenie działalności edukacyjnej dotyczącej problemów alkoholowych, szczególnie z osobami prowadzącymi sprzedaż napojów alkoholowych,
- analizę na bieżąco sytuacji w tym zakresie oraz kontrolę skuteczności obejmowanych działań,
- prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych oraz udział w ogólnopolskich programach profilaktycznych.

III. POMOC TERAPEUTYCZNA I PRAWNA

1. Udzielanie pomocy terapeutycznej oraz pomocy prawnej osobom z problemami alkoholowymi i członkom ich rodzin w działającym przy Urzędzie Miasta i Gminy Punkcie Konsultacyjnym, gdzie zatrudnieni są terapeuta ds. uzależnień, specjalista do spraw przemocy w rodzinie oraz 2 psychologów w tym psycholog dziecięcy.

2. Rodzinom z problemami alkoholowymi udziela się pomocy poprzez:

- 1) bezpłatne świadczenia w zakresie terapii (kierowanie do specjalistycznych placówek), bezpośrednie rozmowy z terapeutą, konsultantką do spraw przemocy w rodzinie oraz psychologiem zatrudnionymi w punkcie;
- 2) korzystanie z telefonu zaufania.

3. Dzieciom i młodzieży dotkniętej następstwami nadużywania alkoholu poprzez rodziców, zapewni się bezpłatną pomoc psychologiczną i socjoterapeutyczną.

IV. LECZNICTWO ODWYKOWE

Duże znaczenie ma zapobieganie rozwojowi choroby alkoholowej poprzez jej wczesne rozpoznanie i skuteczne leczenie. Realizowanie tego zadania odbywa się poprzez:

- przyjmowanie zawiadomień o osobach nadużywających alkoholu, podejmowanie czynności zmierzających do objęcia leczeniem osób uzależnionych, motywowanie osób nadużywających alkoholu do podjęcia leczenia poprzez prowadzenie rozmów interwencyjno-motywujących i przyjmowanie wniosków dotyczących kierowania na obowiązkowe leczenie odwykowe,
- opłacanie kosztów powołania biegłych orzekających w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
- udzielanie pomocy osobie uzależnionej podejmującej leczenie odwykowe poprzez przekazanie informacji na temat placówek, grup terapeutycznych, publicznych ośrodków zamkniętych leczenia uzależnień.

V. ROLA I MIEJSCE INSTYTUCJI I DZIAŁAŃ SPOŁECZNYCH

Ważną rolę w działaniach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz promocji zdrowego stylu życia spełniają instytucje i organizacje społeczne. Dlatego też należy:

- zwiększyć informacje o formach pomocy jakie można uzyskać w klubach abstynenta i grupach AA,
- dofinansować oferty z zakresu: rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałaniu narkomanii i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- wspomagać organizacyjnie i finansowo działalność lokalnych instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i osób fizycznych działających w zakresie profilaktyki i pracy z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi, grupami ryzyka i dotkniętymi problemem przemocy domowej.

VI. DOSTĘPNOŚĆ ALKOHOLU

Rada Miejska Dobrzyń nad Wisłą realizując zadania wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniu narkomanii dążyć będzie do ograniczenia dostępności alkoholu poprzez:

1. W zakresie wydawania zezwoleń:

- 1) maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Miasta i Gminy Dobrzyń nad Wisłą ustalonych Uchwałą Rady Miejskiej nr LVI/275/2018 z 29 sierpnia 2018 r.;
- 2) sprzedaż detaliczna napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży prowadzona jest w sklepach branżowych i ogólnospożywczych. Oznacza to, że kupujący nie może spożywać alkoholu w punkcie sprzedaży jak również w jego obrębie i miejscach użyteczności publicznej, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

2. W zakresie cofania zezwoleń:

- art. 18 ust.10 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

3. W zakresie wygaszania zezwoleń:

- art. 18 ust.12 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

VII. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

1. Określone w „Programie” zasady i kryteria podlegać będą kontroli w zakresie:

- 1) wydanych zezwoleń;

2) przestrzegania przez podmioty gospodarcze warunków określonych w ustawie i uchwałach Rady Miejskiej.

2. Uprawnionymi do kontroli są:

- 1) osoby upoważnione przez Burmistrza Miasta i Gminy;
- 2) Policja;
- 3) Państwowa Inspekcja Handlowa;
- 4) Państwowa Inspekcja Pracy;
- 5) Państwowy Terenowy Inspektor Sanitarny.

VIII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Do obowiązków posiadacza zezwolenia na sprzedaż alkoholu należy umieszczenie w widocznym miejscu:

- 1) informacji o szkodliwości spożycia napojów alkoholowych;
- 2) zezwolenia na sprzedaż (podawanie napojów alkoholowych);
- 3) plakatu określającego przypadki, w których zezwolenie może być cofnięte.

2. Zaleca się, aby „Program” był realizowany w ścisłej współpracy i współdziałaniu z organami administracji i organizacjami zajmującymi się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

3. Zasady wynagradzania członków Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dobrzyniu nad Wisłą na rok 2025:

- 1) za udział w posiedzeniu przysługuje wynagrodzenie dla:
 - a) przewodniczącego i wiceprzewodniczącego – 250 zł netto,
 - b) sekretarza – 230 zł netto,
 - c) pozostałych członków – 200 zł netto;
- 2) podstawę do wypłacenia wyżej wymienionego wynagrodzenia stanowi podpis złożony na listach obecności z poszczególnych posiedzeń MGKRPA;
- 3) przewodniczący planuje i organizuje prace Komisji.

BURMISTRZ
Miasta i Gminy

Piotr Wiśniewski